

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики
Кафедра історії української літератури та компаративістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри історії української
літератури та компаративістики
Людмила ПОЧИНОК

30 серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика навчання української літератури в старшій школі

підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою спеціальності предметної спеціальності	<i>другого (магістерського) рівня вищої освіти</i> <i>Середня освіта (Українська мова і література)</i> <i>014 Середня освіта (Українська мова і література)</i> <i>014.01 Середня освіта (Українська мова і література)</i>
галузі знань	<i>01 Освіта / Педагогіка</i>
мова навчання	<i>українська</i>

2022 – 2023 навчальний рік

Розробник програми: Олег Рарицький, доктор філологічних наук, професор

Ухвалено на засіданні кафедри історії української літератури та компаративістики
Протокол за № 7 від 30 серпня 2022 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми Борис КОВАЛЕНКО

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення навчальної дисципліни – усвідомлення літературного процесу в Україні останньої чверті ХХ – поч. ХХІ ст., засвоєння ідейно-художньої своєрідності творчості найвизначніших письменників цього періоду; аналіз загальних тенденцій і конкретних літературних явищ (подій, персоналій) літературного життя останньої чверті ХХ століття – початку ХХІ, характеристика творчості літературних генерацій цього часу; поглиблення у слухачів знань про сучасне письменство, про світоглядні і художньо-стильові орієнтири літераторів сьогодення.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання / Рік вивчення	перший / 2022-2023	перший / 2022-2023
Семестр вивчення	перший	перший
Кількість кредитів ЄКТС	4,5	4,5
Загальний обсяг годин	135	135
Кількість годин навчальних занять	60	18
Лекційні заняття	30	8
Практичні заняття	30	10
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	75	117
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

3. Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до освітніх компонент професійної підготовки (обов'язкова).

4. Передумови для вивчення дисципліни. Програма враховує набуті здобувачами знання під час першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Освітня компонента «Сучасна українська література» безпосередньо завершує комплексне вивчення літературознавчого процесу в Україні від першопочатків до сьогодення.

Дисциплінами-кореквізитами є «Вступ до літературознавства», «Історія української літератури».

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності в галузі загальної середньої освіти з розвитку, навчання і виховання учнів старшого шкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і методик навчання української мови і літератури, проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах.

Загальні компетентності:

3. Статус дисципліни: Навчальна дисципліна належить до обов'язкових освітніх компонент професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни: загальна підготовка в закладах загальної середньої освіти.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності в галузі загальної середньої освіти з розвитку, навчання і виховання учнів старшого шкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і методик навчання української мови і літератури, проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах.

Загальні компетентності:

ЗК 01	Знання предметної області, її розуміння та розуміння професійної діяльності.
ЗК 02	Здатність до розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати у професійній діяльності.
ЗК 03	Здатність аналізувати, систематизувати, виокремлювати та перевіряти проблеми сучасної наукової методології, трансформувати наукові знання та розуміння.
ЗК 04	Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).
ЗК 05	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 06	Здатність до критичного аналізу, оцінки й синтезу нових та складних ідей.
ЗК 07	Здатність здійснювати науковий пошук, визначати рівень новизни й актуальності пропонуваніх концепцій.
ЗК 08	Здатність до генерації нових ідей і варіантів розв'язання задач, до комбінування та експериментування, до оригінальності, конструктивності, економності та простих рішень.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 03	Літературна компетентність
СК 03.1	Здатність використовувати під час проведення уроків української літератури в закладах загальної середньої освіти (старша школа / профільна середня освіта) знань про періоди розвитку української літератури, зокрема сучасний етап.
СК 03.2	Здатність організувати на уроках української літератури в закладах загальної середньої освіти (старша школа / профільна середня освіта) виконання літературознавчого аналізу та інтерпретації художнього твору.
СК 03.3	Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі, уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, культурного світогляду учнів (старша школа / профільна середня освіта), їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.
СК 04	Предметно-методична компетентність
СК 04.1	Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів (старша школа / профільна середня освіта) з української мови та літератури: аналізувати особливості сприйняття та засвоєння ними навчальної інформації з метою корекції й оптимізації освітнього процесу.
СК 04.2	Здатність до інноваційної професійної діяльності відповідно до цілей і завдань освітнього процесу.

СК 04.3	Здатність використовувати досягнення сучасної лінгвістичної й літературознавчої науки в закладах загальної середньої освіти.
СК 04.4	Здатність використовувати когнітивно- дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку та вдосконалення зв'язного мовлення учнів (старша школа / профільна середня освіта) у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.
СК 04.5	Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання української мови та літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі
СК 04.6	Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики лінгвістичного аналізу художнього тексту на уроках української мови і літератури.
СК 04.7	Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення уроків української мови і літератури.
СК 04.8	Здатність формувати в учнів (старша школа / профільна середня освіта) предметні компетентності.
СК 04.9	Здатність застосовувати у власній практичній діяльності сучасні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови та літератури на підставі передового досвіду, ефективні методи й освітні технології навчання.
СК 05	Психологічна компетентність
СК 05.1	Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
СК 05.2	Здатність використовувати стратегії роботи з учнями (старша школа / профільна середня освіта), які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.
СК 05.3	Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу, дотримуватися етичних норм у професійній діяльності та впроваджувати їх в освітній простір і суспільство.
СК 07	Компетентність педагогічного партнерства
СК 07.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.
СК 07.2	Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
СК 07.3	Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.
СК 08	Проектувальна компетентність
СК 08	Здатність проектувати осередки виховання і розвитку учнів (старша школа / профільна середня освіта).
СК 09	Прогностична компетентність
СК 09	Здатність прогнозувати результати освітнього процесу (старша школа / профільна середня освіта) та планувати його.
СК 10	Організаційна компетентність
СК 10.1	Здатність організувати процес навчання, виховання і розвитку учнів (старша школа / профільна середня освіта).
СК 10.2	Здатність організувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів (старша школа / профільна середня освіта).
СК 11	Оцінювально-аналітична компетентність
СК 11.1	Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів (старша школа / профільна середня освіта) та аналізувати їх.
СК 11.2	Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів (старша школа / профільна середня освіта).
СК 12	Інноваційна компетентність
СК 12.1	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.
СК 12.2	Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

СК 12.3	Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.
СК 13	Здатність до навчання впродовж життя
СК 13.1	Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.
СК 13.2	Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо).
СК 14	Рефлексивна компетентність
СК 14	Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання:

ПРН 08	Упевнено володіти державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною мовою.
ПРН 12	Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних методичних і філологічних питань, власні погляди на них та їх обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема здобувачам закладів загальної середньої освіти (старша школа / профільна середня освіта).
ПРН 13	Ефективно спілкуватися в колективі, науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступати перед аудиторією, брати участь у дискусіях, обстоювати власну думку (позицію), дотримуватися культури поведінки й мовленнєвого спілкування.
ПРН 15	Дотримуватися правил академічної доброчесності.
ПРН 17	Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/ або інноваційні розробки в методичній або філологічній галузі.
ПРН 18	Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної методичної або філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПРН 19	Знаходити творчі рішення або відповіді на чітко визначені конкретні та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних методичної або філологічної галузей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

ключові, предметні компетентності, наскрізні вміння, які потрібно розвивати на уроках української мови і літератури в учнів старших класів; сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української літератури у старшій школі; державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з української літератури для ЗНЗ та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності; принципи Нової української школи

вміти:

працювати на платформі модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (Moodle); визначати особливості Нової української школи; вміти організувати навчальний процес у ЗНЗ (співпрацю в команді), реалізувати професійно-практичні засади навчання української літератури, керувати пізнавальною діяльністю учнів; володіти методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів з української літератури; вміти здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії; мати навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення; володіти основами професійної культури. Уміти вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію; формувати комунікаційну стратегію з колегами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування; організувати співпрацю учнів (вихованців), ефективно працювати в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших

професійних об'єднаннях); керуватися у своїй діяльності принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу; виявляти креативність стосовно виконання завдань із навчальної дисципліни; виявляти та розв'язувати проблеми, пов'язані з основами професійної діяльності вчителя української мови і літератури; абстрактно, логічно й критично мислити з питань професійної діяльності вчителя-словесника, аналізувати та синтезувати навчальний матеріал; діяти на основі етичних міркувань (мотивів), принципів професійної етики вчителя і дотримуватися правил академічної доброчесності; застосовувати знання з основ педагогічної діяльності вчителя-словесника в практичних ситуаціях; ефективно спілкуватися в колективі, виступати перед аудиторією, брати участь у дискусіях, обстоювати власну думку (позицію), дотримуватися культури поведінки й мовленнєвого спілкування; навчається впродовж життя і нести відповідальність за результати власної професійної діяльності.

7. Засоби діагностики результатів навчання: презентація виконаних педагогічних завдань (зокрема, тестових) і задач, написання есе, розв'язання педагогічних ситуацій, виконання завдань самостійної роботи, модульна контрольна робота (есе), залік та ін.

8. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма					
	Кількість годин					
	разом	зокрема				
лекційні заняття		практичні заняття	лабораторні заняття	індивідуальна робота	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6	7
<i>Тема 1.</i> Вступ. Методика української літератури як наука. Своєрідність методики викладання літератури у старших класах загальноосвітньої школи	6	2	-	-	-	4
<i>Тема 2.</i> Учитель-словесник і його професійні якості	8	2	2	-	-	4
<i>Тема 3.</i> Зміст і структура шкільного курсу української літератури у старших класах	12	4	2	-	-	6
<i>Тема 4.</i> Методи і форми навчання української літератури у старшій школі	12	2	4	-	-	6
<i>Тема 5.</i> Сучасний урок літератури	18	4	4	2	-	8
<i>Тема 6.</i> Методика вивчення художнього твору	18	4	4	-	-	10
<i>Тема 7.</i> Шкільне літературознавство	22	4	4	4	-	10
<i>Тема 8.</i> Розвиток мовлення на уроках літератури	14	2	2	-	-	10
Позакласна робота з літератури	7	-	2	-	-	5
Підготовка до МКР	18	-	-	-	-	18
Разом годин	135	24	24	6	-	81

Назви змістових модулів і тем	Заочна форма					
	Кількість годин					
	разом	зокрема				
лекційні заняття		практичні заняття	лабораторні заняття	індивідуальна робота	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6	7
<i>Тема 1.</i> Вступ. Методика української літератури як наука. Своєрідність методики викладання літератури у старших класах загальноосвітньої школи	10	2	-	-	-	8
<i>Тема 2.</i> Учитель-словесник і його професійні якості	8	-	-	-	-	8
<i>Тема 3.</i> Зміст і структура шкільного курсу української літератури у старших класах	14	-	2	-	-	12
<i>Тема 4.</i> Методи і форми навчання української літератури у старшій школі	12	2	-	-	-	10
<i>Тема 5.</i> Сучасний урок літератури	12	2	-	-	-	10
<i>Тема 6.</i> Методика вивчення художнього твору	14	-	2	-	-	12
<i>Тема 7.</i> Шкільне літературознавство	14	2	-	-	-	12
<i>Тема 8.</i> Розвиток мовлення на уроках літератури	14	-	2	-	-	12
Позакласна робота з літератури	13	-	2	2	-	9
Підготовка до МКР	24	-	-	-	-	24
Разом годин	135	8	8	2	-	117

Тематика лекційних занять

1.	Методика навчання української літератури в старших класах як навчальна дисципліна
2.	Програмно-методичне забезпечення з української літератури в старших класах
3.	Методи й прийоми навчання української літератури в старших класах
4.	Урок української літератури у старшій школі. Типологія уроків
5.	Основні етапи вивчення художнього твору у старшій школі
6.	Специфіка уроків позакласного читання, літератури рідного краю і підсумкових занять
7.	Уроки української літератури та нетрадиційні форми їх проведення в 10-11 класах
8.	Методика проведення факультативних занять і спецкурсів з української літератури
9.	Форми позакласної роботи з літератури у старшій школі. Гурткова робота
10.	Інноваційні технології на уроках української літератури у закладах загальної середньої освіти Хмарні технології в освіті. ІКТ-технології
11.	Медіаосвіта на уроках української літератури в старшій школі
12.	Використання тестових технологій у процесі вивчення української літератури в старшій школі

Тематика практичних занять

1.	Учитель української літератури в старших класах
2.	Інформаційні технології на уроці української літератури в старшій школі
3.	Нестандартні уроки української літератури в старшій школі
4.	Уроки позакласного читання в старшій школі
5.	Письмові роботи з української літератури в старших класах
6.	Методика вивчення української літератури II пол. XIX ст. в 10 класі
7.	Методика вивчення модерної української прози в 10 класі
8.	Методика вивчення української літератури XX ст.

9.	Методичні аспекти вивчення творчості письменників-шістдесятників в 11 класі
10.	Вивчення сучасної української літератури в 11 класі: форми, методи й технології
11.	Медіаосвіта на уроках української літератури в старшій школі
12.	Використання тестових технологій у процесі вивчення української літератури в старшій школі

Тематика лабораторних занять

13.	Методика проведення уроку-бесіди з позакласного читання (Ліна Костенко «Берестечко». 11 клас)
14.	Урок-портретна галерея (Розробка плану-конспекту уроку на тему «Літературне шістдесятництво» / Сучасна українська література. 11 клас)
15.	Конструювання тестових завдань з української літератури в старшій школі

Самостійна робота

Завдання самостійної роботи з дисципліни:

- 1) опрацювання текстів лекційних занять, зокрема робота з термінологічним апаратом дисципліни;
- 2) робота з основною й допоміжною літературою, читання наукової та навчальної літератури;
- 3) підготовка до практичних занять;
- 4) виконання завдань, визначених у планах практичних занять;
- 5) підготовка конспектів уроків;
- 6) аналіз сайтів / блогів учителів української мови і літератури;
- 7) створення самопрезентацій (відеозапис / слайдова презентація / соцмедійний застосунок TikTok / відеохостинг YouTube та ін.);
- 8) моделювання педагогічних ситуацій;
- 9) розв'язання професійно-педагогічних задач;
- 10) підготовка презентацій у програмі PowerPoint та ін.;
- 11) підготовка до написання модульної контрольної роботи тощо.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

Тема 1. Вступ. Вимоги до особистості вчителя-словесника. Основні якості особистості вчителя. Педагогічне покликання і педагогічні здібності. Моральна культура вчителя. Комунікативна компетентність учителя. Зміст теоретичної готовності вчителя. Зміст практичної готовності вчителя. Компоненти педагогічної майстерності.
Тема 2. Зміст і структура шкільного курсу української літератури. Структура змісту і принципи побудови навчальних програм та підручників з української літератури. Порівняльна характеристика навчальних програм.
Тема 3. Особливості сприймання художньої літератури. Основні етапи літературного розвитку школярів. Сприймання художньої літератури учнями молодшого і старшого шкільного віку. Характер сприймання мистецтва в роки ранньої юності.
Тема 4. Сучасний урок літератури у старших класах загальноосвітньої школи. Специфіка та ефективність уроку літератури. Проблема типології уроків літератури. Структура уроку літератури. «Нестандартні» уроки літератури. Особливості уроків позакласного читання та літератури рідного краю. Планування роботи вчителя української літератури: календарно-тематичний та поурочний плани.
Тема 5. Джерела вивчення біографії письменника. Підготовка джерельної бази для вивчення біографії письменника. Художньо-документальний текст як ключовий чинник розуміння і пояснення біографії письменника. Розмежування фактографічних та міфолого-ідеаційних аспектів у біографічних матеріалах
Тема 6. Види наочності з української літератури у старших класах загальноосвітньої школи. Використання відеозапису, слайдових презентацій, соцмедійного застосунку TikTok, відеохостингу

YouTube.

Тема 7. Застосування філософсько-історичної парадигми в процесі навчання літератури у старших класах загальноосвітньої школи. Принципи та загальні підходи до вивчення літератури на філософсько-історичних засадах. Філософсько-історична кореляція видів і шляхів аналізу художнього твору.

Тема 8. Методика вивчення творів з макроісторичною картиною світу. Дослідження статичних елементів макроісторичного моделювання в художньому творі. Опрацювання творів з макродинамічною картиною світу.

Тема 9. Теорія літератури в шкільній літературній освіті. Недоліки роботи щодо вивчення та використання теорії літератури в школі. Використання сучасного літературознавства у шкільній практиці. Моделювання фрагменту уроку з використанням теоретичних понять.

Тема 10. Новаторські підходи до організації самостійної роботи. Принципова відмінність факультативних занять від будь-яких інших форм позакласної роботи. Власна програма роботи літературного гуртка. Створення власного сценарію будь-якої з форм позакласної роботи. Сучасний кабінет літератури в системі навчально-виховної роботи. Власний проєкт шкільного кабінету літератури.

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю: *під час практичних занять* (опитування (індивідуальне, фронтальне, ушільнене, вибіркове), взаємоопитування, перевірка виконаних усних і письмових завдань (зокрема, тестових) і задач, розв'язання педагогічних ситуацій, складання конспектів уроку, підготовка презентацій, самоаналіз / самоперевірка письмових робіт та ін.), *контроль за самостійною роботою* (опитування на практичних заняттях, перевірка виконаних завдань і задач та ін.).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle).

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам:

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	40	100
20 балів	20 балів	20 балів		

Поточний контроль (70 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів на навчальних заняттях – 12.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів з курсу «Методика навчання української літератури в старшій школі», без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.

	2	Здобувач вищої освіти недостатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати навчальний матеріал на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності педагогічних явищ; робить спроби виконання репродуктивних вправ і завдань; за допомогою викладача виконує прості педагогічні завдання й задачі (за готовим алгоритмом). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з курсу, здатний виконати педагогічні завдання й задачі за зразком; орієнтується в педагогічних термінах, поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення педагогічних понять (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості педагогічні завдання й задачі за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з курсу, може поверхнево аналізувати педагогічні ситуації, робить певні висновки щодо педагогічних проблем; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими педагогічними поняттями та категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати педагогічну термінологію; складати таблиці, схеми та ін. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал в стандартних ситуаціях; вміє аналізувати педагогічні ситуації, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат або інше повідомлення (підготувати проєкт), обґрунтувати його положення, має достатній рівень сформованих педагогічних умінь. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом з курсу, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить педагогічні поняття й категорії; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі педагогічні завдання та задачі; має сформовані типові педагогічні навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з курсу та використовує їх у нестандартних педагогічних ситуаціях; може визначати особливості організації освітнього процесу; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки педагогічної науки; самостійно визначає мету власної педагогічної діяльності; виконує творчі педагогічні завдання й задачі; може сприймати іншу позицію як альтернативну; може моделювати педагогічні ситуації; знає суміжні дисципліни; використовує знання для аналізу особливостей педагогічної діяльності вчителя-словесника, виконує аналіз педагогічних ситуацій, володіє нормами сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з курсу, аргументовано використовує їх у нестандартних педагогічних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати педагогічні проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний підготувати виступ на наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної та педагогічної діяльності; оцінювати педагогічні явища, процеси; володіє нормами сучасної української літературної мови; має високий рівень сформованих загальнопедагогічних умінь. Здобувач дотримується принципів

	академічної доброчесності.
12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з курсу, виявляє неординарні творчі педагогічні здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні педагогічні ситуації та завдання й педагогічні задачі; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу педагогічних явищ; уміє ставити і розв'язувати педагогічні проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, зокрема щодо проєктування й моделювання педагогічних ситуацій; займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах (під час навчання української мови і літератури), володіє нормами сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР) менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачеві, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mLTb6am>).

Самостійна робота (20 балів)

Перевірку питань й завдань самостійної роботи, які здобувачі готують на практичні заняття, здійснює викладач, який їх проводить. Їх оцінювання є складником загальної оцінки, що виставляється здобувачеві на практичному занятті.

Модульна контрольна робота (20 балів)

Модульна контрольна робота (відповіді на питання) виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Під час оцінювання МКР увага звертається на повноту висвітлення завдань, володіння термінологічним апаратом курсу, вміння обґрунтовувати свої міркування й доводити їх, дотримання норм сучасної української літературної мови.

Здобувачі, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Оцінювання модульної контрольної роботи:

МКР 20 балів	високий рівень	18 – 20 б.
-------------------------	-----------------------	-------------------

	достатній рівень	15 – 17 б.
	середній рівень	12 – 14 б.
	початковий рівень	менше ніж 11 б.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет іспиту складається з чотирьох питань (1, 2 – теоретичні, 3 – практичне). Наприклад:

1. Актуальні питання викладання української літератури в 10-11 класах.
2. Шляхи, методи та прийоми шкільного аналізу художнього твору у старшій школі.
3. Змоделювати фрагмент нестандартного уроку за творчістю В. Стуса в 11 класі.
або
1. Сучасні вимоги до структури уроку української літератури у профільній ланці.
2. Методи вивчення української літератури у старшій школі.
3. Змоделювати фрагмент уроку компаративного аналізу.

1-3 питання (по 15 балів) екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

9-10 б. високий рівень	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання методики навчання української літератури у старшій школі, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми методичної проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, зокрема щодо організації вивчення матеріалу, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
7,5 - 8,9 б. достатній рівень	Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Здобувач вищої освіти вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях, зокрема щодо організації вивчення матеріалу з методики навчання української літератури в старшій школі у закладах загальної середньої освіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
6 - 7,4 б. середній рівень	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень курсу, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять методики навчання української літератури в старшій школі; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проєкт побудови системи роботи з певних тем дисципліни, зокрема щодо їхнього вивчення на уроках української мови; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
менше ніж 6 б. початковий рівень	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять методики навчання української літератури в старшій школі, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач вищої освіти неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Загальне оцінювання екзамену:

- 40-36 балів – високий рівень;
- 35-30 балів – достатній рівень;
- 29-24 бали – середній рівень;
- 23 бали і менше – початковий рівень.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до нього після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю.

Вважається, що здобувачі вищої освіти підготувалися до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до нього після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю.

Вважається, що здобувачі вищої освіти підготувалися до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам.

Здобувачам вищої освіти, які за іспит отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням директора навчально-наукового інституту української філології та журналістики.

Якщо здобувач вищої освіти ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням директора навчально-наукового інституту української філології та журналістики, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	незадовільно
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

12. Рекомендована література

Основна

- Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посібник / За ред. проф. Н. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
- Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посіб. Київ : Освіта України, 2009. 464 с.
- Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури : навч.-метод. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
- Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2000. 384 с.
- Наукові основи методики літератури: навч.-метод. посіб. / за ред. д.ф.н., проф., чл.-коресп. АПН України Н. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
- Семеног О. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. Суми : Мрія-1, 2005. 404 с. URL: <https://cutt.ly/jZEaXa>
- Ситченко А. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах : навч. посіб. для студентів-філологів. Київ : Ленвіт, 2011. 291 с.
- Степанишин Б. Викладання української літератури в школі : метод. посіб. для вчителя. Київ : РВЦ «Проза», 1995. 256 с.
- Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ : Міленіум, 2002. 318 с.
- Шуляр В. Сучасний урок української літератури: монографія. Миколаїв : Іліон, 2014. 553 с.

Нормативні документи

- Про освіту: Закон України із змінами, внесеними від 01.04.2022 р. №2179-IX. URL: <https://cutt.ly/qR66DBT>
- Про повну загальну середню освіту: Закон України із змінами, внесеними від 19.06.2022 р. №1658- IX. URL: <https://cutt.ly/eTqqvO>
- Про вищу освіту: Закон України із змінами, внесеними від 24.03.2022 р. №2157-IX. URL: <https://cutt.ly/AR66VPL>
- Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. №2736-20. URL: <https://cutt.ly/OEcaNPD>
- Концепція розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2018 р. №776. URL: <https://cutt.ly/7Eca7R2>
- Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)» (редакція від 25 березня 2021 року, зі змінами) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка. Кам'янець-Подільський, 2021. 20 с. URL: <https://cutt.ly/8ZE1qH8>

Додаткова

- Бутенко Н. Комунікативні процеси у навчанні: підручник. Київ : КНЕУ, 2006. 384 с.
- Бутенко Н., Приходько В., Федоренко Н. Комунікативні процеси у навчанні. Київ : КНЕУ, 2004. 334 с.
- Васьков Ю. Наукові основи сучасного аналізу уроку : теорія, технологія, досвід. Харків : Ранок, 2008. 192 с.

- Ващенко Г. Загальні методи навчання : підручник. Київ : Українська Видавнича Спілка, 1997. 441 с.
- Волкова Н. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
- Галаєвська Л. Професійні функції вчителя нової школи. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи*: збірник тез та доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Запоріжжя: АА Тандем, 2020. С. 81–83. URL: <https://cutt.ly/wZEtR1n>
- Градовський А. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури : методологія та методика. Черкаси : Брама, вид. О. Ю. Вовчок, 2003. 292 с.
- Глушко О. Європейський вектор освітніх реформ в Україні. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 4. С. 5–11. URL: <https://cutt.ly/kTiSell>
- Горошкіна О. Портфоліо як інструмент підготовки вчителів до реалізації компетентнісного підходу. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Філологія та лінгводидактика в умовах євроінтеграції: сьогодення і перспективи»*. Херсон: Херсонський державний університет, 2020 С. 42–49. URL: <https://cutt.ly/8TEm3xc>.
- Гром'як Р. Вивчення елементів теорії літератури. Тернопіль : Підручники і посібники, 1998. 64 с.
- Демчук О. Життєпис письменника : Конспекти нестандартних уроків. Київ : Педагогічна преса, 2002. 192 с.
- Демчук О. Нестандартні уроки з української літератури в 9–11 класах. Тернопіль : Підручники і посібники, 2000. 144 с.
- Дубасенюк О., Вознюк О. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 114 с. URL: <https://cutt.ly/bWZtY0f>
- Дубасенюк О., Семенюк Т., Антонова О. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : монографія. Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. 193 с. URL: <https://cutt.ly/kWZtnAw>.
- Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://cutt.ly/yTiJuiD>
- Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Бібік Н. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://cutt.ly/7TiJxZL>
- Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проект для обговорення. / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ : АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>
- Попович А. Лекція-наставництво як інноваційна форма проведення навчальних занять у закладах вищої освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Бахмат Н.]. Київ : Міленіум, 2022. Вип. 32 (1-2022). С. 285–296. URL: <https://cutt.ly/LLW18EX>
- Попович А. Формування медійної грамотності майбутніх учителів-словесників. *Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника*: матеріали IV усеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 26-27 листопада 2020 року). Суми : Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2020. С. 59–63. URL: <https://cutt.ly/iDWvzpk>
- Попович А. Лабораторні заняття з методики навчання української мови, їх специфіка та особливості проведення. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: збірник наукових праць / гол. ред. В. Лабунець. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д.Г., 2016. Вип. 20 (1-2016). Ч. 2. С. 399–405.
- Портфоліо учителя як форма аналізу та оцінки результатів його діяльності: методичні рекомендації. Дніпро : Середняк Т.К., 2019. 21 с. URL: <https://cutt.ly/vAejWxM>
- Приходько О. Професіограма вчителя української мови й літератури в контексті нової

- української школи. *Дивослово*. 2019. № 2. С. 15–21. URL: <https://cutt.ly/IWL5Zv0>
- Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с. URL: <https://cutt.ly/EWZt1yT>.
 - Рашкевич Ю. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.
 - Семенов О. Українська культуромовна особистість учителя: (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія. Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. 272 с. URL: <https://cutt.ly/xWZy9Mj>
 - Шалівська Ю. Професійне самовиховання майбутнього вчителя: теоретичні аспекти проблеми. *Іноватика у вихованні*. 2019. №10. С. 281-288. URL: <https://cutt.ly/rTou9Rb>

13. Рекомендовані джерела інформації

http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
https://nus.org.ua/	Сайт проекту «Нова українська школа»
http://ruh.znaimo.com.ua/index-26750.html?page=12	Наукова бібліотека національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
http://korycja50.blogspot.com/p/blog-page_12.html	Блог Галини Корицької
http://omelchuk.ks.ua/index.php?option=com_remository&Itemid=53&func=fileinfo&id=14	Персональний сайт Сергія Омельчука
https://kulinaukr.blogspot.com/	Блог Лесі Кулини
https://uchilka.in.ua/	Персональний блог учителя Юлії Кривенко
https://osvitoria.media/tag/artur-projdafov/	Освіторія
http://metodportal.net/node/4697	Методичний портал
http://osvita.org.ua/	Освітній портал України
http://www.filologdirect.ru/content/kommunikativnyi-aspekt-v-rabote-nad-intonatsiei-v-professionalnoi-podgotovke-uchitelya	Портал філолога